

חוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט-1959 *

1. בחוק זה –
"שר" – לרבות ראש הממשלה;
"משרד" – יחידה בשירות המדינה שבראשה עומד שר, לרבות לשכת נשיא המדינה, משרדי הכנסת והלשכה של מבקר המדינה.
"נציגות עובדי המדינה" – ארגון עובדי המדינה המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדי המדינה.
2. חוק זה אינו חל על קבלת אדם לשירות המדינה –
(1) במשרה שחוק הסמך את הכנסת או ועדה מועדותיה לקבוע לה, בהחלטה, את המשכורת הצמודה לה, או שהמשכורת הצמודה לה נקבעה בחוק;
(2) במשרה של חבר בית דין שרעי או של בית דין דתי נוצרי;
(3) כחייל כמשמעותו בחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955¹;
(4) בחיל המשטרה או בשירות בתי הסוהר;
(5) כעובד בשירות צבא-הגנה לישראל;
(6) במפעלים המשרתים את מערכת הבטחון אם הנאי עבודתו של אותו אדם נקבעו בהסכם קיבוצי החל על אותם המפעלים בלבד;
(7) כעובד בשכר יומי, בעבודה שלפי טיבה אינה צמיתה.
3. הממשלה רשאית, בהודעה שתפורסם ברשומות, להורות כי הוראות חוק זה או מקצתן יחולו, בשינויים המחוייבים לפי הענין, על רשות מקומית.
4. הממשלה רשאית, לאחר התייעצות עם ועדת העבודה של הכנסת ובהודעה שתפורסם ברשומות, לקבוע שירותים, מפעלים או יחידות שעל עובדיהם או על סוגי עובדיהם לא יחולו הוראות חוק זה או מקצתן.
5. הממשלה רשאית לקבוע את הדרכים והתנאים למינויו של היועץ המשפטי לממשלה ובמידה שלא קבעתם, יחולו על מינויו הוראות חוק זה.
6. הממשלה תמנה נציב שירות המדינה (להלן – נציב השירות); על מינויו לא תחול חובת המכרז לפי סעיף 19 והודעה על המינוי תפורסם ברשומות.
7. הממשלה תמנה ועדה של שבעה לועדת שירות המדינה (להלן – ועדת השירות); יושב ראש הועדה יהיה נציב השירות, שלושה מחבריה יהיו מנהלים כלליים של משרדים, ושלושה מחבריה יהיו אנשי ציבור שאינם עובדי המדינה. הודעה על מינוי הועדה והרכבה, תפורסם ברשומות.
8. כעבור שנתיים מיום מינוי ועדת השירות יפרשו בכל שנה שנים מחבריה, מנהל כללי אחד ואיש ציבור אחד, לפי סדר שתקבע הממשלה, והיא תמנה במקומם מנהל כללי אחר ואיש ציבור אחר.

¹ נתקבל בכנסת ביום כ"ז באדר ב' תשי"ט (6 באפריל 1959); הצעת החוק ודברי הסבר נתפרסמו בה"ח 365, תשי"ט, עמ' 84.
1 ס"ח 189, תשט"ו, עמ' 171.

9. מת אחד מחברי ועדת השירות או התפטר או נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו, תמנה הממשלה חבר אחר במקומו; ואולם רשאית ועדת השירות לפעול אף אם פחת מספר חבריה, ובלבד שלא פחת ביותר משני חברים.
10. ועדת השירות תקבע בעצמה סדרי עבודתה ודיניה, במידה שלא נקבעו בתוק זה או בתקנות.
11. החלטות ועדת השירות לפי חוק זה יובאו לפני הממשלה, והיא רשאית, תוך 60 יום מיום שהובאו לפניה, לשנותן או לבטלם, ובלבד שלא ישונו ולא יבוטלו למפרע; ואולם כל עוד לא שונו או בוטלו על ידי הממשלה או על ידי ועדת השירות, יבצע אותן נציב השירות.
12. הממשלה תמנה, בכפוף להוראות חוק זה ובתנאים שתקבע, לכל משרד מנהל כללי על פי הצעת השר הממונה על אותו משרד, ועל המינורי לא תחול חובת המכרז לפי סעיף 19.
13. השר או מי שהוסמך לכך על ידי יציע לנציב השירות, בדרכים שייקבעו בתקנות, רשימת משרות בשירות המדינה ועל הדרגות הצמודות להן, רשימה רשימה לכל יחידה מיחידות משרדו (להלן – תקן).
14. תקן טעון אישור נציב השירות; לא אישר נציב השירות תקן שהוצע כאמור בסעיף 13, יביאו אותו לפני ועדת השירות אשר תשמע את נציב השירות, את הממונה על התקציבים, את נציג השר שהציע את התקן ואת נציגות עובדי המדינה; החליטה ועדת השירות שלא לאשר את התקן כפי שהוצע, רשאי השר שהציעו להגיש ערר לממשלה.
15. לא יתמנה אדם עובד המדינה אלא למשרה פנויה בתקן.
16. לא יתמנה אדם עובד המדינה אם איננו אזרחי ישראל; חדל עובד המדינה מהיות אזרחי ישראל יראוהו כמתפטר משירות המדינה; ועדת השירות רשאית, על אף האמור בכל דין אחר, לקבוע לו פיצויים או גימלה בשיעור שייראה בעיניה.
17. מינוי עובד המדינה יהיה בכתב חתום בידי נציב השירות והוא יחתום גם על כתיב המינוי של המתמנים על ידי הממשלה לפי חוק זה; על כתב המינוי של נציב השירות יחתום ראש הממשלה.
18. כתב המינוי לפי סעיף 17 ישמש ראיה לכך שעובד המדינה נתמנה במועד ובדרגה שפורטו בו.
19. לא יתמנה אדם עובד המדינה אלא לאחר שנציב השירות הכריז על המשרה בפומבי, על פי בקשת המנהל הכללי או מי שהוסמך לכך על ידי, בין שנתפנתה המשרה ובין שהיא עשויה להתפנות.
20. ועדת השירות רשאית לקבוע כללים בדבר דרכי המכרז ופרטיו, אם בדרך כלל ואם לסוגים של משרות.
21. הממשלה רשאית על פי הצעת ועדת השירות ובהודעה שתפורסם ברשומות, לקבוע משרות וסוגים של משרות שעליהם לא תחול, בתנאים שתקבע, חובת המכרז האמורה בסעיף 19, והסעיף 11 לא יחול על הצעת ועדת השירות; ולגבי המתקבל למשרה בשירות

- המדינה בנסיבות האמורות בסעיפים 61 ו-62 לחוק שירות המדינה (גימלאות), תשט"ו-1955², לא תחול חובת המכרו.
22. לא תחול חובת מכרו לפי סעיף 19 על משרות שלהן מתקבל אדם באמצעות לשכות לעבודה לפי חוק שירות התעסוקה, תשי"ט-1959³.
23. למשרה מן המשרות המפורטות בתוספת לחוק זה לא יתמנה אדם אלא באישור הממשלה ובתנאים שתקבע; הממשלה רשאית להוסיף על רשימת המשרות שבתוספת ולגרוע ממנה.
24. מועמד למשרה שהוכרוז עליה כאמור בסעיף 19, חייב לעמוד בבחינות ובמבחנים להוכחת כשירותו וסגולותיו; נמצאו בבחינה כשירים למשרה, יתמנה לה הכשיר שבין הכשירים.
25. ועדת השירות תקבע, לאחר התייעצות עם שרים הנוגעים בדבר או עם מי שהוסמך לכך על ידיהם, את היקף הבחינות והמבחנים האמורים בסעיף 24, לכל המשרות לסוגיהן, ובמידה שלא קבעה כאמור, רשאית ועדת השירות לאצול מסמכותה זו לנציב השירות.
26. נציב השירות ימנה את הבוחנים בבחינות לפי סעיף 24 מתוך רשימה שאושרה מראש על ידי ועדת השירות, ויקבע את סדרי הבחינות והמבחנים במידה שלא נקבעו על ידי ועדת השירות; ובלבד שבין הבוחנים בכל בחינה יהיה לפחות נציג אחד של המשרד הנוגע בדבר.
27. ועדת השירות רשאית לקבוע לענין השכלה או הכשרה פלוגית, כי בעלי תעודות או הכשרה מוסדות שהועדה תכיר בהם לענין זה יהיו פטורים מבחינות או ממקצתן.
28. ועדת השירות רשאית לקבוע, בדרך כלל או למקרה מסויים, בחינה ומבחן גם למועמד למשרה הפטורה מחובת המכרו לפי הסעיפים 21 ו-22, או שהופטרה מחובת המכרו לפי סעיף 37.
29. לא יתמנה אדם עובד המדינה אלא לאחר שרופא ממשלתי כמשמעותו בפקודת בריאות העם, 1940⁴, או ועדה של רופאים, שמינה שר הבריאות או מי שהוסמך לכך על ידי, קבעו שהוא כשר מבחינה רפואית לשרת במשרה הנדונה; והמועמד למשרה כאמור חייב למסור לרופא או לוועדה, לפי דרישתם, כל ידיעות או תעודות בדבר מצב בריאותו בעבר או בהווה; ועדת השירות רשאית לפטור מקיום תנאים אלה מי שעובר לשירות המדינה בנסיבות האמורות בסעיפים 61 או 62 לחוק שירות המדינה (גימלאות), תשט"ו-1955.
30. שום דבר האמור בסעיף 29 אינו בא לגרוע מזכויות נכים להעסקה על פי כל דין.
31. ועדת השירות רשאית להטיל, בדרך כלל או למקרה מסויים, חובת בדיקה רפואית ומסירת ידיעות ותעודות בדבר מצב הבריאות על אדם שהוראות סעיף 29 אינן חלות עליו.
32. ועדת השירות רשאית לקבוע כללים ונוהל לבדיקות ולמבחנים רפואיים לענין חוק זה.

לשכות העבודה

מינוי באישור הממשלה

בחינות

היקף הבחינות

ניהול בחינות

תעודות השכלה או הכשרה

בחינות ללא מכרו

כושר רפואי

שמירת זכויות נכים

חיוב בבדיקה רפואית

קביעת נוהל הבדיקות

² ס"ח 188, תשט"ו, עמ' 135.

³ ס"ח 270, תשי"ט, עמ' 32.

⁴ ע"ר 1940, תוס' 1 מס' 1065, עמ' 191.

33. ועדת השירות תקבע סייגים למינויו של אדם למשרח ביחידה מינהלית שבמשרד כשקיימים יחסי קירבה משפחתית קרובה בינו לבין עובד באותה יחידה, והוא הדין לגבי מינויו של עובד למשרה במשרד כשקיימים יחסי קירבה כאמור בינו לבין עובד באותו משרד והמינוי עשוי להביא ליחסי כפיפות ביניהם; את מידת הקירבה המשפחתית תקבע ועדת השירות בכללים.
34. עובד המדינה חייב לפני שיימסר לו כתב מינוי לפי סעיף 17 או כתב הרשאה לפי סעיף 37 להצהיר הצהרה זו:
 "אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה ולמלא ביושר ובאמונה כל חובה המוטלת עלי כעובד המדינה".
 ההצהרה תהיה בפני שר או עובד המדינה שהוסמך לכך בתקנות.
35. עובד המדינה חייב להצהיר על נכסיו ועל חובותיו, שלו ושל בן-זוגו החי אתו ושל ילדיו הסמוכים על שולחנו, ועל מקורות הכנסתם בעבר במידה שהם עשויים להיות גם מקורות הכנסתם בעתיד; דרכי ההצהרה, טפסיה ומועדי הגשתה ייקבעו בתקנות.
36. מי שהגיע אליו ידיעה שנמסרה בהצהרה לפי סעיף 35 חייב לשמרה בסוד ולא לגלותה אלא למי שהוסמך לכך כדין; העובר על הוראת סעיף זה, דינו – מאסר שנה אחת.
37. נציב השירות ראשי, על פי בקשת המנהל הכללי או מי שהוסמך לכך על ידיו, להרשות העסקת עובד זמני לתקופה שלא תעלה על תקופות כהונתם של עובדים זמניים לסוגיהם כפי שנקבעו בתקנות, או עד לגמר עבודה פלונית שבה הוא מועסק ושלפי טיבה אינה צמיתה, ולא יועסק עובד זמני לפי סעיף זה אלא לאחר שניתן לו כתב הרשאה של נציב השירות; ועדת השירות ראשית לקבוע כי הוראות הסעיפים 15, 16, 19, 29 ו-35 לא יחולו על סוגי עובדים זמניים שיועסקו לפי סעיף זה.
38. ביקש אדם להתקבל לשירות המדינה וטרם נקבע כשרו הרפואי, ונציב השירות היה סבור כי מחמת דחיפות השירות הנדון אין לדחות קבלתו עד לקביעת כשרו הרפואי ראשי נציב השירות, אם נתמלאו יתר התנאים המוקדמים למינוי לפי חוק זה, להרשות את העסקתו לשעה לתקופה שיקבע; והוא הדין כשמועמד מתקבל באמצעות לשכת עבודה וחייב לעמוד בבחינה או במבחן, ותוצאות הבחינות או המבחן טרם נודעו.
39. תקופת שירותו של המועסק לפי סעיף 38 תסתיים לא יאוחר מאשר 30 יום לאחר יום קביעת כשרו הרפואי או קבלת תוצאות הבחינה או המבחן, אם לא ניתן לו קודם לכן כתב מינוי או כתב הרשאה לפי סעיף 37.
40. שום דבר האמור בחוק זה אינו בא למנוע את הממשלה לעשות חוזה מיוחד עם אדם שיועסק בשירות המדינה במקרים ולפי תנאים שייקבעו בתקנות על פי המלצת ועדת השירות ובהתייעצות עם ועדת העבודה של הכנסת; בעשיית חוזה מיוחד כאמור תיוצג הממשלה על ידי נציב השירות; הוראות חוק זה לא יחולו על אדם המועסק לפי חוזה מיוחד אלא במידה שנקבע כך בחוזה.
41. לגבי עובדי לשכת נשיא המדינה, עובדי הכנסת ועובדי לשכת מבקר המדינה נתונות הסמכויות של הממשלה ושל ועדת השירות לפי חוק זה, בידי ועדת הכספים של הכנסת, וסמכויותיהם של שר, מנהל כללי ונציב השירות לפי חוק זה נתונות –
 (1) לגבי עובדי לשכת נשיא המדינה – בידי מנהל הלשכה;
 (2) לגבי עובדי הכנסת – בידי יושב ראש הכנסת או מי שיתמנה לכך על ידיו;
 (3) לגבי עובדי לשכת מבקר המדינה – בידי מבקר המדינה או מי שיתמנה לכך על ידיו.

42. לא ינהגו עוד לפי הוראות כל דין אחר בדבר קבלת אדם לשירות המדינה, פרט לחוק זה; אולם הוראות חוק זה אינן גורעות מהוראות חוק שירות התעסוקה, תשי"ט—1959.
43. הוענקה סמכות או תפקיד לענין חיקוק פלוני לאדם שלא נתמנה עובד המדינה לפי חוק זה, אין בהענקה זו בלבד כדי להעניק לבעל הסמכות או התפקיד זכות, או להטיל עליו חובה, כעובד המדינה.
44. שולם שכר מאוצר המדינה לאדם שנתקבל לשירות המדינה בניגוד להוראות חוק זה או לתקנות, חייב מי שקיבלו לעבודה להחזיר לאוצר המדינה כל סכום ששולם.
45. המשיג או המנסה להשיג משרה בשירות המדינה, לעצמו או לאחר, במסירת ידיעה כוזבת או בהעלמת עובדה הנוגעות לענין, או בשימוש באיומים או בכוח או באמצעים פסולים אחרים, דינו — מאסר שנה אחת או קנס — 2,500 לירות.
46. על אף האמור בחוק זה רשאי נציב השירות שלא למנות אדם עובד המדינה אם עבר האדם עבירה על חוק זה כדי להשיג את המינוי או שהוא בעל עבר פלילי, ואם מינה אדם כאמור, רשאי הוא לבטל את המינוי; החלטת נציב השירות לפי סעיף זה טעונה אישור ועדת השירות.
47. על אף האמור בחוק זה ובתקנות יהיו ועדת השירות ונציב השירות חייבים בהתייעצות עם ארגון העובדים המייצג את המספר הגדול ביותר של עובדים במדינה ועם נציגות עובדי המדינה בכל ענין לפי חוק זה אשר בו היו חייבים או נוהגים להיוועץ עמם לפני תחילת חוק זה; חובת התייעצות כאמור תחול גם על כל הבאים במקום ועדת השירות ונציב השירות לענין סעיף 41.
48. נציב השירות רשאי, באישור ועדת השירות, לאצול לאחר מסמכותו לפי הסעיפים 17, 19, 25, 37, 38 או 50 ומסמכותו למנות בוחן לפי סעיף 26, אם בדרך כלל ואם לענינים מסויימים.
49. כל עוד לא נעשתה תקנה לפי חוק זה בענין פלוני ינהגו בו לפי הנוהג שהיה קיים ערב תחילתו של חוק זה, במידה שאין סתירה בין אותו נוהג לבין כל דין. סעיף זה יעמוד בתקפו עד תום שנתיים מיום תחילתו של חוק זה.
50. העובד בשירות המדינה ביום 30 שלאחר תחילת חוק זה ויש בידו כתב מינוי מטעם מחלקת המנגנון או נציבות המנגנון או נציבות שירות המדינה שניתן לו לפני תחילת חוק זה, רואים אותו כאילו נתמנה לפי חוק זה; ומי שהיה עובד קבוע בשירות המדינה ביום פרסום חוק זה ברשומות ואין בידו כתב מינוי כאמור, יתן לו נציב השירות כתב מינוי, ומשנתן רואים את העובד כאילו נתמנה לפי חוק זה.
51. מי שרואים אותו כאילו נתמנה עובד המדינה לפי סעיף 50, חייב להצהיר הצהרה לפי סעיף 35 במועד שייקבע לכך בתקנות, לא עשה כן יראוהו כמתפטר משירות המדינה במועד כאמור; ועדת השירות רשאית, על אף האמור בכל דין אחר, לקבוע לו פיצויים או גימלה בשיעור שייראה בעיניה.
52. מי שרואים אותו כאילו נתמנה עובד המדינה לפי סעיף 50, חייב להצהיר הצהרה לפי סעיף 34 במועד שייקבע לכך בתקנות, לא עשה כן יראוהו כמתפטר משירות המדינה במועד האמור, ולא תהיה לו זכות לפיצויים או לגימלה.

דינים אחרים

הטלת סמכויות על פי חיקוקים

עובד שנתקבל בניגוד לחוק

קבלת משרה שלא כחוק

מועמד בעל עבר פלילי

חובת התייעצות

אצילת סמכויות

שמירת תקפו לשעה של הנוהג הקיים

אישור מינויים קיימים

הצהרת רכוש במינוי קיים

הצהרת אמונים במינוי קיים

53. מי שרואים אותו כאילו נתמנה עובד המדינה לפי סעיף 50 ואינו אזרח ישראל, יראוהו כמתפטר משירות המדינה כתום שנה אחת מיום תחילת חוק זה אם לא רכש בינתיים את אזרחות ישראל; ועדת השירות רשאית, על אף האמור בכל דין אחר, לקבוע לו פיצויים או גימלה בשיעור שייראה בעיניה.
54. ועדת השירות רשאית לפטור סוגי עובדים זמניים מתחולת הוראות הסעיפים 51–53, כולן או מקצתן.
55. ראש הממשלה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו לרבות תקנות בדבר אגרות, דמי הרשמה לבחינות ושכר לאנשי הציבור מבין חברי ועדת השירות.
56. תחילת חוק זה היא כתום שלושה חדשים לאחר פרסומו ברשומות.

התוספת

(סעיף 23)

יועץ לממשלה .
 מזכיר הממשלה
 פרקליט המדינה
 החשב הכללי
 הממונה על התקציבים
 ממונה על מחוז
 מנהל עניני המים
 הממונה על מינהל ההסברה
 שגריר
 ציר
 קונסול כללי

כל משרה שלגביה נקבע בחיקוק שנושאה יתמנה על ידי הממשלה:

דוד בן-גוריון
 ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
 נשיא המדינה